

ISSN: 1306-3111/1308-7290
NWSA-Fine Arts
NWSA ID: 2013.8.2.D0128

Status : Original Study
Received: September 2012
Accepted: February 2013

E-Journal of New World Sciences Academy

Abdurrahim Can Eldemir
Onsekiz Mart University
caneldemir@hotmail.com
Çanakkale-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0128>

**ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ KAPSAMINDA MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN GELENEKSEL TÜRK
SANAT MÜZİĞİ ALANINDAKİ YETERLİKLERİ**

ÖZET

Bu araştırma, müzik öğretmenlerinin geleneksel Türk sanat müziği alan yeterliği açısından kendilerini hangi düzeyde gördüklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, Eğitim Fakültesi mezunu müzik öğretmenlerinin sahip olmaları gerektiği düşünülen Geleneksel Türk Sanat Müziği alan yeterlikleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca, nitelikli eğitimle öğretmen yeterliği arasındaki bağlantı vurgulanmış ve Geleneksel Türk Sanat Müziği alan yeterlikleri ile ilgili bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Araştırma, Geleneksel Türk Sanat Müziği alan yeterliği konusunda 128 müzik öğretmeni ile yapılan görüşmeden elde edilen verilerle desteklenmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler neticesinde Eğitim Fakültesi mezunu müzik öğretmenlerinin büyük bölümünün Geleneksel Türk Sanat Müziği alanında gerek teorik bilgiler gerekse uygulama açısından kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeterlik, Öğretmen Yeterliği,
Müzik Öğretmenliği, Geleneksel Türk Sanat
Müziği Eğitimi, Geleneksel Türk Sanat Müziği
Alan Yeterliği

**COMPETENCE OF MUSIC TEACHERS IN THE FIELD OF TRADITIONAL TURKISH
CLASSICAL MUSIC IN SCOPE OF TEACHER COMPETENCES**

ABSTRACT

This research was made in order to determine at which level music teachers see themselves in terms of traditional Turkish classical music field competence. In this research, the focus is on the field competence of music teachers graduated from Education Faculties in the field of Traditional Turkish Classical Music. On the other hand, connection between qualified education and teacher competence is emphasized and a frame about Traditional Turkish Classical Music is drawn. The research is supported by the data that were gathered through meetings with 128 music teachers on the issue of Traditional Turkish Classical Music field competence. Result of the meetings with teachers, it was found out that most of the music teachers that were graduated from Education Faculty find themselves insufficient in terms of theoretical information and application in the field of Traditional Turkish Classical Music.

Keywords: Competence, Teacher Competence, Music Teaching,
Traditional Turkish Classical Music Education,
Traditional Turkish Classical Music Field Competence

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Öğretmenlerin eğitim faaliyetlerini verimli bir şekilde yürütebilmeleri, yenilikleri ve değişimi sürekli takip edebilmelerine ve mesleki yeterliklerini sürekli güncelleyebilmelerine bağlıdır.

Eğitim hizmetinin niteliğinin artırılması, öğretmenliğin gerektirdiği mesleki ve kişisel yeterliklere sahip olmakla doğru orantılıdır. Başka bir deyişle öğretmenler, sahip oldukları yeterlikler ölçüsünde öğretim sürecini etkiler ve öğrenci davranışlarını istendik bir biçimde değiştirebilirler. Bu bağlamda düşünüldüğünde, yeterlik kavramının ifade ettiği anlamın önemi anlaşılır (Şahin, 2008:103; Akyürek, 2005:177; Fidan ve Erden, 2001: 50). "İyi öğretmen" tanımlamaları incelendiğinde, alan yeterlikleri, öğrenmeyi öğretme becerileri, sınıf yönetim becerileri, planlama, değerlendirme becerileri, teknolojiyi kullanma, iletişim ve rehberlik becerileri, kişilik özellikleri bakımından yeterliğe sahip öğretmenlerin, istendik öğretmenler oldukları görülmektedir (Şeker, Deniz ve Görgen 2005:240). Ayrıca öğretmen yeterlilikleri, öğretmenlerin nitelik bakımından belli bir standardı yakalayabilmelerini sağlayacak araçlardan biridir (Seferoğlu 2004:131).

Yeterlik kavramı olarak, bir görevin gerektirdiği sorumlulukları ait olduğu kurumun hedef ve amaçlarına uygun bir biçimde yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi, becerileri ve tutumları ifade eder. (Aydoğan ve Helvacı, 2010:295; Bursalıoğlu, 1981:5). Bir başka deyişle yeterlik, yeterli olma durumu, bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, kifayet ve görevini yerine getirme gücüdür (TDK, 1998:2442; Öztürk, 2000:18). Bireye, görevinin gerektirdiği rolü oynayabilme gücü kazandıran özelliklerin tümü yeterlik kapsamında düşünülür. Mesleklerin yenilenmelerinde ve gelişmelerinde yeterliğin önemi tartışmasız çok büyüktür ve bu durum bütün meslekler için geçerlidir (Aydoğan ve Helvacı, 2010:295; Kuran, 2002:268).

Yeterlik, öğretmenlik mesleği açısından ele alınacak olunursa, öğretmenlerin sahip olmaları gerektiği düşünülen bilgi, beceri, tutum, değer, davranış v.b. özelliklerin ya da niteliklerin bütününe ifade ettiği görülür. (Şişman, 2009: 68). "Öğretmen, değişik sistemlerde, kuruluşlarda ve düzeylerde, öğretme-öğrenme ortamını en etkili biçimde oluşturarak, eğitsel amaçları gerçekleştirmede öğrencilere ve aababalara kılavuzluk ve yardım edecek nitelikte; genel kültürde, öğretmenlikte ve öğreteceği bilimsel dalda, kuramsal alanda ve uygulamada uzmanlaşmış kişidir." (Başaran, 1996:113). Öğretmenlik mesleğinin, özel uzmanlık bilgi ve becerisi gerektiren bir meslek olduğu kabul edildiğine göre, bu meslekte bulunan insanların mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliklere sahip olması gerekir. Öğretmenlik mesleğinin yeterlik alanı, hizmet alanı içerisindeki bilgi ve becerilerden meydana gelir (Celep, 2005:26-27; Kahyaoğlu ve Yavuzer, 2004:26; Oskay ve diğer., 2010:213).

Öğretmenlerde mutlaka olması gerektiği düşünülen yeterliklerin neler olduğu, bir öğretmende bu yeterliklerin hangisinin ne ölçüde bulunması gerektiği, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin nasıl belirleneceği ve geliştirileceği gibi konular oldukça önemli ve kapsamlı konulardır (Gelen ve Özer, 2008:41). 1946'dan bu yana öğretmenliğin konu alındığı her şûrada öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişime dair pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar doğrultusunda 1989 yılında yapılan Öğretmen Yetiştirme Danışma Kurul toplantısında, öğretmen olacakların mutlaka doğru planlanmış özel dal eğitimi, öğretmenlik eğitimi ve genel kültür eğitimi almaları

gerektiği, bunun da mutlaka yüksek öğretimle mümkün olduğu vurgulanmıştır (Başaran, 1996:114; Öztürk, 2002:22; Şişman, 2009:68). Bunun yanı sıra 1739 sayılı milli eğitim temel kanununun 45. Maddesi hükümleri kapsamında, öğretmen niteliklerini belirleme yetki ve sorumluluğunun Milli Eğitim Bakanlığına ait olduğu hükme bağlanmış ve yapılan çalışmalar sayesinde önemli birikimler elde edilmiştir.

Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu tarafından özel alan yeterliği belirlenen, 16 ana alandan biri de müzik eğitimidir. Müzik öğretmenliği temel öğretmenlik alanlarından biridir ve eğitim deneyimi bakımından oldukça zengin bir birikime sahiptir. Müzik öğretmenlerinin niteliklerinin yükseltilmesi, müzik eğitiminin bulunduğu noktadan daha üst düzeye çıkarılması anlamı taşır.

Literatür tarandığında müzik öğretmenliği yeterliklerine dair yapılmış çeşitli çalışmalara rastlamak mümkündür. Küçüköncü'nün 2000'de yapmış olduğu çalışmada, Müzik Öğretmeni Yeterlikleri; bilişsel alan düzeyinde, devinışsel alan düzeyinde ve duyuşsal alan düzeyinde olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Sözü edilen çalışmada, **Bilişsel Alan Düzeyi** başlığı altında, müzik alanına ait kuramsal bilgilerde ve öğretmenlik mesleğine ait bilgilerde yeterliğe yer verilmiştir. **Devinışsel Alan Düzeyi** başlığı altında, kendi sesini kullanabilmede yeterlik ve çalgısını kullanabilmede yeterlik ele alınmıştır. **Duyuşsal Alan Düzeyi**nde ise müziksel kişilikte sanatsal yeterlik, eğitimci kişilikte sanatsal yeterlik ve icracı kişilikte sanatsal yeterlik alt başlıklarına değinildiği görülmektedir (Küçüköncü, 2000:510-511).

Müzik öğretmeni yeterlikleri ile ilgili yapılmış bir başka çalışma da, Kalyoncu'ya (2004) aittir. Bu çalışmada müzik öğretmeni yeterlikleri; Müzik Alan Bilgisi Yeterlikleri, Müziksel Davranış Biçimleriyle Aktif Bir İlişki, Müzik Öğretimi Yeterlikleri, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Yeterlikleri ve Bireysel/Kişisel Özellikler olmak üzere beş başlık altında ele alınmıştır. **Müzik Alan Bilgisi** başlığı altında, öğretmenin, yasalar, kuramlar, ilkeler, müziğin temel özellikleri, temel öğeleri, bu öğeler arasındaki ilişkiler ve müziğin tarihsel gelişimi hakkında gerekli bilgiler bakımından yeterlik sahibi olması gerektiği ifade edilmiştir. **Müziksel Davranış Biçimleriyle Aktif Bir ilişki** başlığı altında müzik öğretmenin, temel müziksel davranış alanlarında çeşitli öğrenim deneyimleri geçirmiş olup, bunları dersinin her aşamasına taşıyabilmesi gerektiğine değinilmiştir. Diğer bir başlık olan **Müzik Öğretimi Yeterlikleri** incelendiğinde öğretmenin öğrenciyi genel ve müziksel gelişim özellikleriyle tanıması, biçimlendireceği bu materyale özgü öğrenme yaklaşımlarına hâkim olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Aynı çalışmada yer alan **Öğretmenlik Meslek Bilgisi Yeterlikleri** başlığı altında; a) Müzik öğretmeni, öğretmenlik mesleğine özgü bilgi, beceri ve tutumları ve profesyonel özellikleri kazanmış olmalıdır. b) Mesleğinin gerçekleştirdiği okul ortamını, bağımlılıklarını ve sınırlarını tanımalı, mesleğindeki aktüel eğilim ve yönelimlerle tanışmalıdır. c) Hizmet içi eğitim ve gelişim etkinliklerine katılma, meslektaşlarıyla işbirliği, rehberlik hizmetlerini destekleme ve öğrencilerle iletişim kurma, öğrenci velileriyle ilişkiler, okuldaki genel eğitim etkinlikleri yanı sıra planlı ve sistemli çalışma, sorumluluk, zamanı iyi kullanma vb. noktalarda pratik yeterliklere sahip olmalıdır gibi çeşitli tespitlere yer verilmiştir (Kalyoncu, 2004:512-514).

Uçan'ın 2006'da "Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri" ismiyle yayınlamış olduğu çalışmada ise, müzik öğretmenliği yeterlikleri çok boyutlu bir şekilde ve derinlemesine incelenmiştir. Söz konusu çalışmada "Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri" eğitimbilimsel olarak genel

ve müziksel olmak üzere iki boyutta ele alınmış, sonra da Özel Alanlar Yeterlikleri, Genel Kültürel Yeterlikler, Genel Eğitim Yeterlikleri, Alan Eğitim Yeterlikleri, olmak üzere dört ana grupta toplanmıştır. Bunun yanı sıra, müzik eğitimi türlerine göre Müzik Öğretmenliği/Eğitimciliği Yeterlikleri ayrıca ele alınmış ve bunlar da Genel Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri, Özenen Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri, Mesleki Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri (Müzik Alanında Dal Öğretmenliği Yeterlikleri) şeklinde sınıflandırılmıştır. Çalışmada ayrıca eğitim-okul kademelerine göre Müzik Öğretmenliği/Eğitimciliği Yeterliklerine değinilmiş, Anaokulu/Anasınıfı (ilköğretim öncesi) Müzik Eğitimciliği Yeterlikleri, İlköğretim Okulu Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri, Ortaöğretim Okulları Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri. AGSL Müzik Alanı Dal Öğretmenliği Genel Çerçeve Yeterlikleri, Özenen Müzik Eğitimciliği Genel Çerçeve Yeterlikleri şeklinde bir sınıflandırmaya gidilmiştir (Uçan, 2006).

Millî Eğitim Bakanlığınca yapılan çalışmalar neticesinde belirlenen Müzik öğretmenliği yeterlikleri Genel Yeterlikler ve Özel Alan Yeterlikleri olmak üzere iki ana ve on altı küme şekilde belirlenmiştir. Genel Yeterlikler; Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim Yeterlikleri, Öğrenciyi Tanıma Yeterlikleri, Öğretme ve Öğrenme Süreci Yeterlikleri, Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterlikleri, Okul, Aile ve Toplum İlişkileri Yeterlikleri, Program ve İçerik Bilgisi Yeterlikleri olarak, Alanlar Yeterlikleri olarak, Özel Alan Yeterlikleri; Alan Teorik Bilgi ve Becerileri Öğrenme Alanına İlişkin Yeterlikler, Ses Eğitimi ve Çalgı Öğretimi Öğrenme Alanına İlişkin Yeterlikler, Müziksel Yaratıcılık Öğrenme Alanına İlişkin Yeterlikler, Müzik Kültürü Öğrenme Alanına İlişkin Yeterlikler olarak sıralanmıştır (Akt. Uçan, 2006:76).

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardan mezun olan müzik öğretmenlerine yeterlikler, müzik alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi olmak üzere üç içerik kategorisinde yer alan çeşitli derslerle kazandırılmaya çalışılmaktadır. Sözü edilen içerik kategorilerinde yer alan derslerin hepsi aynı derecede önemlidir. Bunun yanında öğretmenin eğitim vereceği alandaki yeterliğinin önemi yadsınamaz.

Öğretmenin alanında yeterli olması ve öğretim yapacağı alandaki bilimsel bilgileri derinlemesine bilmesi çok önemlidir (Başaran, 1996:116; Kınca, 1998:38). Alanını iyi bilen bir öğretmen neyi, nasıl öğreteceğini de bilir. Dolayısıyla güçlü bir alan bilgisi, öğretmenlerin sahip olması beklenen özelliklerden biridir (Kahyaolu ve Yavuzer, 2004:27). Öğretmenlerin eğitim kademesine bakılmaksızın eğitim-öğretim süresinde gerçekleştirdikleri etkinlikleri sağlam bir kuramsal bilgi temeline dayandırmaları gerekmektedir. Kuramsal bilgi temelinden yoksun ve eski moda yaklaşımlarla yürütülen eğitime, niteliksiz eğitim denilebilir (Şahin 2003'ten akt. Öntaş, 2009:25-26).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırma, eğitim fakültesi mezunu müzik öğretmenlerinde bulunması gerektiği düşünülen geleneksel Türk sanat müziği alan yeterliklerinin belirlenmesi ve müzik öğretmenlerinin, geleneksel Türk sanat müziği alan yeterliği açısından kendilerini genel olarak hangi seviyede gördüklerinin tespit edilmesi açısından önemli görülmektedir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırma, müzik öğretmenlerinin geleneksel Türk sanat müziği alan yeterliği açısından kendilerini hangi düzeyde gördüklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişteki ya da halen var olan durumların betimlenmesini amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu yaklaşıma göre, araştırmaya konu olan birey, nesne ya da olaylar kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bu modelde önemli olan nokta var olanın değiştirilmeden gözlemlenmesidir (Karasar, 2002:77). Araştırma bu yönüyle betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Araştırmaya ait veriler araştırmacı tarafından hazırlanan ve açık uçlu sorulardan meydana gelen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu kapsamda müzik öğretmenlerine şu görüşme soruları yöneltilmiştir;

- Müzik öğretmenlerinde olması beklenen geleneksel Türk sanat müziği alanı temel teori (temel kuram, kavram, olgu, ilke ve sınıflamalar, vb.) ve uygulama (makam seslendirebilme, çalabilme, sınıf düzeyine uygun temel etütler yazabilme, usul uygulamaları yapabilme vb.) yeterliği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
- Geleneksel Türk sanat müziği alan yeterliğinizi (teori, uygulama, dağarcık, tarihsel süreç bilgisi v.b.) lisans döneminde aldığınız geleneksel Türk sanat müziği eğitimi ile ilişkilendirerek değerlendirir misiniz?
- Mesleki hayatta kazandığınız deneyimler doğrultusunda müzik öğretmenliği lisans eğitiminin bütünü içinde geleneksel müziklerin yeri konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Araştırmaya, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Ankara da resmi ve özel ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapmakta olan 128 müzik öğretmeni katılmıştır. Müzik öğretmenleri araştırmada gönüllülük esasına göre yer almıştır.

Görüşmeler, araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiş ve her bir görüşme ortalama 15 dakika sürmüştür. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve bir uzman yardımıyla yazılı metne dönüştürülmüştür.

Veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Yazım analizi de denilen bu yöntemde kaydedilmiş görüşmeler yazıya aktarılır ve kişinin söylemek istediği önemli bilgiler yakalanarak araştırmada sadece onlara yer verilir. Bu kapsamda birbirine benzeyen veriler ve kavramlar temalar halinde düzenlenerek sayısal verilere dönüştürülmüş, kolay anlaşılır bir biçimde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır (Büyüköztürk v.d. 2008:174).

Araştırmada, katılımcıların konu ile ilgili düşüncelerini net bir şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Bunu yanında görüşmelerin gizliliği esasına göre alıntı sonlarına katılımcı öğretmenin yalnızca isminin ve cinsiyetinin baş harfi eklenmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

4.1. Geleneksel Türk Sanat Müziği Alan Yeterlikleri

(Traditional Turkish Classical Music Field Competence)

Geleneksel Türk sanat müziği alanı temel teorik ve uygulama bilgisi yeterliği konusunda 128 müzik öğretmeni ile yapılan görüşmeden elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Müzik öğretmenlerinde olması beklenen geleneksel Türk sanat müziği alanı temel teori ve uygulama yeterliğine ilişkin öğretmen görüşleri

(Table 1. Teacher views on traditional Turkish classical music field basic theory and practice sufficiency that is expected to be present in Music teachers)

Görüşler	f	%
Müzik öğretmenleri geleneksel Türk sanat müziğine ilişkin konuları öğretirken gerekli örneklemeleri yapabilecek yeterlikte olmalıdır.	85	66.4
Müzik öğretmenleri MEB müzik dersi programlarındaki geleneksel Türk sanat müziği makamlarını öğretebilecek yeterliğe sahip olmalıdır.	70	54.6
Müzik öğretmenleri zevk eğitiminde ve ders dışı etkinliklerde kullanılabilecek bir geleneksel Türk sanat müziği dağarcığına sahip olmalıdır.	52	40.6
Müzik öğretmenleri geleneksel Türk sanat müziği konusunda genel bir yeterlik sahibi olmalıdır.	24	18.7
Müzik öğretmenlerinin geleneksel Türk sanat müziği konusunda yeterlik sahibi olması gerektiğini düşünmüyorum.	5	3.9

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin büyük bölümü, derste Geleneksel Türk Sanat Müziği konuları işlenirken, gerekli örneklemeleri yapabilecek yeterliğe sahip olunması gerektiği görüşünde birleşmiştir. 70 müzik öğretmeni sadece makamlardan bahsetmiş, 52 müzik öğretmeni ise zevk eğitiminde ve ders dışı etkinliklerde kullanılabilecek bir geleneksel Türk sanat müziği dağarcığının gerekliliği üzerinde durmuştur. Katılımcı müzik öğretmenlerinin 29'u ise, geleneksel Türk sanat müziği konularına ilişkin çok genel bir bilgi sahibi olmanın müzik öğretmenliği için yeterli olacağı görüşünü ifade etmiştir.

"Geleneksel Türk sanat müziği makamlarını bilmenin önemli olduğu kanısındayım." S.K.

"Nitelikli ve yaş düzeyine uygun geleneksel Türk sanat müziği dağarcığına sahip olmak önemli." İ.K.

"Ben geleneksel Türk sanat müziği teorik ve uygulama bilgilerinin karmaşık olduğunu ve bu yeterliği kazanmanın uzun zaman alacağını düşünüyorum. Ama bir müzik öğretmeni bu yeterliğe mutlaka sahip olmalı diyebilirim."L.K.

Tablo 2. Müzik öğretmenlerinin lisans eğitimleri bağlamında, sahip oldukları geleneksel Türk sanat müziği alan yeterliklerine (teori, uygulama, dağarcık, tarihsel süreç bilgisi v.b.) ilişkin görüşleri
(Table 2. Views of Music teachers about traditional Turkish classical music field sufficiency in terms of license education [theory, application, repertoire, historical process information etc.]

Görüşler	f	%
Lisans döneminde aldığım geleneksel Türk sanat müziği eğitimi mesleğe yönelik değildi, yeterli olduğumu düşünmüyorum.	48	37.5
Nitelikli bir geleneksel Türk sanat müziği eğitimi almadık, yorum yapmak istemiyorum.	35	27.3
İyi bir geleneksel Türk sanat müziği eğitimi aldık ve yeterli olduğumu düşünüyorum.	23	17.9
Geleneksel Türk sanat müziği eğitimi almadık.	22	17.1

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %64.8'i, lisans döneminde verilen geleneksel Türk sanat müziği eğitiminin mesleğe yönelik bilgiler içermediği, dolayısıyla bu eğitimin öğretmen adayına bir yeterlik kazandırmadığı görüşünde olduklarını ifade etmiştir. %64.8'lik gurup içinden %27.3'lik bir öğretmen dilimi, aldıkları eğitimin niteliği ile ilgili görüşlerini ifade ettikten sonra kişisel yeterliklerine ilişkin yorum yapmak istemediklerini belirtmişlerdir. %17.1'lik bir başka öğretmen dilimi ise hiç geleneksel Türk sanat müziği eğitimi almadığını söylemiştir. Bütün bu görüşlerin yanında katılımcı müzik öğretmenleri arasından %17.9'luk bir gurup, lisans döneminde aldıkları geleneksel Türk sanat müziği eğitiminin hem nitelik hem de mesleğe yönelik oluşluk bakımından oldukça iyi düzeyde olduğunu, bu bağlamda kendilerini sözü edilen alanda yeterli hissettiklerini belirtmişlerdir.

"Nitelikli ve işlevsel bilgiler içeren bir geleneksel Türk sanat müziği eğitimi almadık." T.E.

"...geleneksel Türk sanat müziği yeterliğim ile ilgili mümkünse bir değerlendirme yapmayayım." F.K.

"Hocamız Türk Müziği Konservatuvarı mezunuydu, geleneksel Türk sanat müziği alan bilgilerimin iyi olduğunu düşünüyorum, yeterlik sahibiyim diyebilirim." S.E.

"...müzik öğretmenliği anabilim dallarında geleneksel Türk sanat müziğinin öğrenilmesi-öğretilmesi, kendi kültürümüzü tanımamız bakımından da önemlidir." V.E.

Tablo 3. Müzik öğretmenlerinin deneyimleri doğrultusunda müzik öğretmenliği lisans eğitiminin bütünü içinde geleneksel müziklerin yerine ilişkin görüşleri
(Table 3. Views of music teachers on the place of traditional music in complete music teaching license education, in line with their experiences)

Görüşler	f	%
Lisans eğitimi içinde geleneksel müziklere gerekli önem verilmiyor.	48	37.5
Ders dışı etkinliklerde geleneksel müzikler konusunda sıkıntı çektiğim oldu.	41	32
Geleneksel müziklerle ilgili konuları atlıyorum.	35	27.3
Ülke şartlarına uygun bir müzik öğretmenliği lisans eğitimi tasarlanmalı ve geleneksel müziklere daha fazla yer verilmeli.	22	17.1
Eğitimin bütünü içinde geleneksel müziklerin gerekliliğine inanmıyorum.	22	17.1
Eğitimin bütünü içinde geleneksel müziklerle ilgili genel bir çerçeve çizilmesi yeterli olur.	15	11.7

Araştırmaya katılan 48 müzik öğretmeni lisans eğitiminin bütünü içinde geleneksel müziklere gereken önemin verilmediğini, 41 öğretmen ise yeterli donanıma sahip olmadıkları için mesleki yaşamlarında geleneksel müziklere dair çeşitli sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. MEB müzik eğitim programlarındaki geleneksel müziklerle ilgili konuları atladıklarını ya da gereği gibi örnekleyemedikleri için çok yüzeysel işlediklerini belirten müzik öğretmeni sayısı 35'tir. 15 müzik öğretmeni ise geleneksel müziklere ilişkin çok genel bir bilgi birikiminin yeterli olacağını belirtmişlerdir.

"...geleneksel Türk müziğine, Türk kültürünün bir ürünü olarak müzik eğitimi içinde hak ettiği seviyede yer verilmeli." H.E.

"Öğretmenliğimin ilk yıllarında geleneksel Türk sanat müziği şarkılarından oluşan bir program çıkartmam gerekti ve çok sıkıntı çektim." E.K.

"...lisans döneminde verilen eğitim mesleki hayata yönelik olmalı, ben sadece iki üç makamdan bahsedildiğini hatırlıyorum o kadar." T.K.

"Geleneksel müziklere ilişkin bilgiler bir müzik öğretmeninde çok derinlemesine olmasa da olur düşüncesindeyim." V.E.

Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören müzik öğretmen adaylarına geleneksel Türk müziği alan yeterlikleri; Türk Müzik Tarihi, Geleneksel Türk Halk Müziği ve Uygulaması, Geleneksel Türk Sanat Müziği ve Uygulaması kısmen de Müzik Kültürü dersleri ile kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Geleneksel Türk sanat müziği, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların eğitim programlarında yer alan temel meslek bilgisi derslerinden biridir. MEB'in çeşitli eğitim kademeleri için hazırlanan müzik dersi eğitim programlarında, geleneksel Türk sanat müziği alanına ait konular yer almaktadır. Bu konuların doğru bir biçimde aktarılması ve uygulamaların gereği gibi örneklenebilmesi için müzik öğretmenlerinin sözü edilen müzik türünde belli bir yeterlik düzeyine sahip olmaları gerekmektedir. Bu yeterlikler şu şekilde sıralanabilir;

- Müzik öğretmenlerinin, geleneksel Türk sanat müziği alanı teorik bilgileri (temel kuram, kavram, olgu, ilke ve sınıflamalar) konusunda yeterlik sahibi olmaları gerekmektedir.
- Geleneksel Türk sanat müziğinin kendine özgü bir müzikal yapısı vardır. Müzik öğretmenlerinin bu müzikal yapıyı bilmeleri, teorik ve uygulama kuralları çerçevesinde seslendirebilme ve çalarak örnekleyebilme yeterliğine sahip olmaları gerekmektedir.
- Müzik öğretmenlerinin MEB müzik programlarında yer alan makamlara ilişkin bilgileri öğretirken, makama ait sesleri kullanarak sınıf düzeyine uygun örnek etüt parçaları oluşturabilme ve makamları sessel olarak tanıtabilme yeterliğine sahip olmaları gerekmektedir.
- Müzik öğretmenlerinin MEB müzik programlarında yer alan geleneksel Türk sanat müziği usullerine ilişkin bilgileri öğretirken, sınıf düzeyine uygun örnek bona çalışmalarını yaptırabilme yeterliğine sahip olmaları gerekmektedir.
- Müzik öğretmenlerinin nitelikli örnek eserlerden oluşmuş bir geleneksel Türk sanat müziği dağarcığına sahip olması ve zevk eğitimi kapsamında bu dağarcığı sınıf düzeylerini de göz önünde bulundurarak derse yansıtabilecek yeterlikte olması gerekmektedir.
- Geleneksel Türk sanat müziği, köklü bir kültürün ürünüdür ve zengin bir geçmişe sahiptir. Müzik öğretmenlerinin bu zengin müzik kültürünü dönem özellikleriyle ve öne çıkan bestekârlarıyla tanıtabilecek ve geleneksel müzik kültürümüzü öğrencilere aktarabilecek yeterlikte olması gerekmektedir.
- Müzik öğretmenlerinin geleneksel Türk sanat müziği konularını öğretirken, kazanımları, öğretim yöntem ve tekniklerini, araç-gereçleri, ölçme yöntemlerini ve değerlendirme işlemlerini etkili bir biçimde uygulayabilecek yeterlikte olması gerekmektedir.

5. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Müzik öğretmenlerinin kültürel değerlerimizi gelecek nesillere gereği gibi tanıtabilmesi ve aktarılabilmesi, ancak iyi bir eğitimden geçirilmeleri ile mümkün olabilecektir. Müzik öğretmenin alanına ve

alanı altında yer alan alt türlere ait nitelikli bilgilerle donanmış olması beklenmektedir.

Geleneksel Türk sanat müziği, özel alan yeterliği gerektiren bir türdür. Müzik öğretmenlerinin MEB müzik dersi programlarında yer alan geleneksel Türk sanat müziği konularına ait bilgileri gereği gibi aktarabilmeleri, bu alanda yeterlik sahibi olmalarına bağlıdır. Müzik öğretmenlerinde geleneksel müzik türleri ile ilgili mutlaka olması gerektiği düşünülen yeterliklerin neler olduğu, hangi yeterliğin ne düzeyde bulunması gerektiği ve nasıl belirleneceği, bilimsel bir yaklaşımla ele alınması gereken başlıca konular arasındadır. Nitelikli bir geleneksel müzik eğitiminin öğretmen yeterlikleriyle doğrudan ilişkili olduğu düşünüldüğünde geleneksel Türk sanat müziği öğretmen yeterliklerinin belirlenmesinin ve eğitimin bu kapsamda gerçekleştirilmesinin ne denli önemli olduğu daha net görülebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, katılımcı müzik öğretmenlerinin büyük bölümünün almış oldukları lisans eğitimi ile de bağlantılı olarak geleneksel müzikler konusunda yeterlik sahibi olmadığını göstermektedir. Bu durum, eğitim programlarındaki geleneksel müziklerle ilgili konuların gereği gibi öğretilmediğini de düşündürmektedir. Ayrıca müzik eğitimi anabilim dallarına göre farklılık göstermekle birlikte müzik öğretmen adaylarının geleneksel Türk sanat müziği alanı açısından eksik formasyonla mezun oldukları söylenebilir.

Katılımcı müzik öğretmenlerinin mesleki hayatta kazandığı tecrübeler doğrultusunda yapmış olduğu değerlendirmeler, müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde geleneksel müziklere ilişkin sorunların çözümüne ışık tutacak niteliktedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Akyürek, S., (2005). Kur'an Kursu Öğreticisinin Mesleki Yeterlikleri Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 18 Yıl: /1 (175-192 S.)
2. Aydoğan, İ. ve Helvacı, M.A., (2010). Kuram ve Uygulamada Eğitimi Bilimi. Ankara: Öncü Basımevi.
3. Başaran, İ.E., (1996). Türkiye'de Eğitim Sistemi. Ankara: Yargıcı Matbaası.
4. Bursalıoğlu, Z., (1981). Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri. Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
5. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., K., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara, Pegem Akademi.
6. Celep, C., (2005). Meslek Olarak Öğretmenlik (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
7. Fidan, N. ve Erden, M., (2001). Eğitime Giriş. İstanbul: Alkım Yayınları.
8. Gelen, İ. ve Özer, B., (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt: 5 Sayı: 9.
9. Kahyaoğlu, H., Yavuzer, Y., (2004). Öğretmen Adaylarının ilköğretim 5. Sınıf Fen Bilgisi Dersindeki Ünitelere ilişkin Bilgi Düzeyleri, ilköğretim-Online, 3(2), 26-34, <http://ilkogretim-online.org.tr>
10. Kalyoncu, N., (2004). Müzik Öğretmen Yeterlikleri ve Güncel Müzik Öğretmenliği Lisans Programı 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi Süleyman Demirel Üniversitesi 7-10 Nisan, Isparta.

11. Karasar, N., (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
12. Kıncal, Y.R., (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Erzurum: Eser Matbaası.
13. Kuran, K., (2002). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. (Ed: Adil Türkoğlu). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Mikro Basım Yayın Dağıtım.
14. Küçüköncü, Y., (2000). Dünya Bankası-YÖK-Milli Eğitim Bakanlığı İşbirliği ile Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması Çerçevesinde Hazırlanan Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Programının Değerlendirilmesi. II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi 10-12 Mayıs 2000, Çanakkale.
15. Oskay, Ö., Erdem, E., Akkoyunlu, B., Soran, H. ve Yılmaz, A., (2010). Öğretmenlerin Öğretme ve Öğrenme Sürecindeki Yeterlikler Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri Üzerine Bir Çalışma. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II., 16-18 Mayıs 2010, (Ed.: Seferoğlu, S.S., Bayrak, F., Güler Ç., Mazman, S.G. ve Özdiñç, F.) Ankara, Hacettepe Üniversitesi, s. 213.
16. Öntaş, T., (2009). Öğretmenlik Mesleği ve Meslek Erbabının Yeterliliği Üzerine Bir Ön Çalışma: Fevzi Özbey İlköğretim Okulu Örneği.
17. Öztürk, S., (2002). Öğretmenliğin Mesleki Temelleri. (Ed: Erdal Toprakçı). Eğitim Üzerine ... Ankara: Ütopya Yayınları.
18. Seferoğlu, S.S., (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 26, 131-140.
19. Şahin, Ç., (2008). Yeni İlköğretim Programı Çerçevesinde Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. 24, 101.
20. Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeñ, İ., (2005). Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeler. Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi, Sayı: 42.
21. Şişman, M., (2009). Öğretmen Yeterlilikleri. Modern Bir Söylem ve Retorik. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Aralık, 3, 63-82.
22. TDK, (1998). Türkçe Sözlük 2 K-Z. Türk Dil Kurumu. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
23. Uçan, A., (2006). Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli.